

פשתן פוטרים נמי בשל לומר יעו"ש. וא"כ הרי בזה אינו
אנוס כלל דיוכל לפשוט לזית לומר וכו' ל"ש לומר דרלונו
בזית פשתן דאין לו שום נ"מ בזה רק פ' סבגד חמה
ס"י אכל לא פל הליזת וכח"ש הסו"ש שם דזה חשיב
אפשר. וא"כ הו"ל וכו' אינו אנוס כלל וא"כ בלא הקרא
שפיר הו"ל דרך בנגד פשתן מותר לפשוט לזית לומר דרלונו
הוא פל הליזת. אכן בנגד לומר אסור להטיל לזית מפשתן
דאינו אנוס וקמ"ל קרא דנס כה"ג חומר, ואדרבא יפיישכ
בזה קושיא הסו"ש ס"ל דאמאי חוסי פשתן פטרים בשל
לומר. ולהכ"ל בע"כ קרא אפי' להכי דל"כ קרא למ"ל ורק
שפירין נלמדך לתירוט של הסו"ש דל"כ יוקם נילוף
מחלל דנס באפשר לקיים שניהם ג"כ דוחה ולזה לריבין
אנו לבא לתירוק הסו"ש מטעם חנו וכ"ל ומעתה שפיר יש
לומר דאנוס כמאן דלא עבר כלל אפ"כ לריבין קרא דנס
בה"ג דוחה :

דמעתה יבואר כפי"ס כ"ל דהנה ישראל בראותם שנגזר
עליהם כלי' ח"ו פשעו במעשיהם והבינו שבודאי
נגזר עליהם כך יפן השמחמו לל"ס. ובראיתם זה נמחרמו
ופשו טעוב כהונן. וכאשר ראו כלי' נוגה איך מרדכי
מהגל ופלה במזכר מלכים לירש כסאו של המן בזה ראו
סוקו טובה שבודאי לה' ה"שופט ובקרו יושעו גם כהם.
ואמנם שפחתם בימה מסולה במונה כי יראו לנפשותם שמה
לא סופיל בזה טעובה בלי מימה ממרקס הו"ל ופי' בזה
לאו דחילול השם ואי דפי' באנוס הרי גם באנוס הו"ל חילול
השם לשיטת הרמב"ם. ואי דאנוסא כמאן דלא עבד הרי
מכלאים בליזת מוכח דאנוסא כמאן דעבר דל"כ קרא למח
לי וכקושיא ס"ל. ולזה מרדכי ברנתי להפיה רוח חיים
בעמנוס היבשות אסירי המקוה עשה נחמח והראה לעין
כל אדם הוא לובש בנגד מכלת שלו לזית מלח ופח"ס
יחדיו וא"כ הרי בזה אינו אנוס ולריבין קרא לזה ושפיר אינוס
כמאן דלא עבר וליה חילול השם בדבר ומחילא יאורים
מכפרין וכבר נמכפרו בזה וזהו הכוונה שישנה יעקב ללה
ושמח בראותם יחד מכלת מרדכי היינו שראו שובש בנגד
מכלת ומי' עשה בו לזית לומר ופשיט יחדיו וכו' מלאו
נוחם והפיר שזמן ללה ושמח ודוק :

ו) עוד נראה לומר בעמס המנהג ס"ל באוס א' ובניאור
מקרא קודש ס"ל גבי לזית ור"ח"ס. אוהו וזכרפס
בו'. בהקדש לבאר ג"כ דברי הש"ס בקידושין ס"ל דקאמר
הא לן וסא להו. והנהלא דהנה כבוד מסי אסורי סרב
ה' המונק מו"ס יוסף מרדכי בלוס שלימ"א האבד"ק
גאליגורא י"ז הראה לי בפפר נדפס מחדש פל הסורה
שדר בראשית בשמו פדפס יוסף וגדפס כסופו הגהיה הגאון
מלאסס ז"ל שם הביא בשם הגס"ל מוסרימ מפילץ ז"ל
שמידש דכל מקיס הפכנה להמלוה טעובה יוסר מהמלוה
פנמה והביא ר"י לזה מהמטורה דהולקסה כשרה בזר
והסמכה פסולה בזר וסיינו משום דהסמכה היא הכנה להמלוה
ומטובה יוסר מנוף המלוה עכ"ד שם. ולפי שהדבר הוא חידוש
גדול אמרתי לפלפל בזה והנה לכאורה הדבר מבוחר בש"ס
קידושין מ' ובכ"ק י"ז נצנו כולם ואמרו פלמוד גדול שמיחא
לידי מפשה ומבוחר דלימוד שהוא רק הכנה למלוה טעובה
יוסר מהמלוה פנמה ואלוס הריסכ"א שם בקידושין כחב
פסלמוד שמיסס בו שהוא בפלמו מפשה מלוה ונ"כ מיחא
לידי מפפס יעו"ש בריסכ"א. וא"כ אין משס ר"י ואדרבא
מדברי הריסכ"א מוכח כשיורף דל"כ מדוע הולך לכל זס
הרי בפשים איש דפלמוד שהוא רק הכנה עדיפא מפפס
פמלוה ופי"כ דלא ס"ל כן. ואלוס נראה דהדבר סלוי במחלוקס
פלמודא דידן עם הירושלמי. דהנה כש"ס מולין ר"פ גס"ג
פריך ש"ס מוקדשין פשיטא משום דאקדשי פקס איסור
גיד מי"י וסקסה השאג"א כהטובה סי' ל"ז דמאי פריך
מוקדשין פשיטא הרי אדרבא קסה מדוע לא נימא בזה עשה

דוחס לי' ויהא מותר לאכול הניד במוקדשין וסניח בל"פ.
ולפ"ד נראה למדך דהנה בפוס' קידושין לי' הביאו בשם
הירושלמי להקשות מדוע לא אכלו מלח מן החרש והרי
מסרואי טהאמר בזה עשה דוחס לי'. וסקסה הסח"ס כהטובה
חא"ר סי' קכ"ז דברי המלוה מקיים בהנאס מפיו והלאו
עובר ח"כ מוד בנרון וא"כ לא הו"ל בעידנא' והביא שם
ר"י מזה דנס מלוה מקיים בנרנו כמו באיסור ושפיר
הו"ל בעידנא. אולס בגליון הסח"ש שם כחכמי דמפורש
ברשב"א בסיכס ל"ה דמלוה בעינן הנאס גרוננו ומפיו יעו"ש
ברשב"א וא"כ טוב יוקסה קושי' ס"ל דל"ה בעידנא [והנה
שם בגליון כחכמי דיש לומר מה דכחב הרשב"א הנאס
גרוננו ומפיו כהונס שכל חר כדאית לי' למ"ד הנאס גרוננו
באיתרין גם במלוה כך ולמ"ד מפיו גם במלוה כך ולזה
כחב גרוננו ומפיו לכל חר כדאית לי'. ועיין רש"י בכתובות
ד"ל פ"ב כחב ג"כ כלשין הו"ל הנאס גרוננו ומפיו בני
איסורין וכו' בודאי פסירוש גרוננו ומפיו לכל חר כדאית
לי' דבזה פליגי ר"י ור"ל בחולין ק"ג. וא"כ גם ברשב"א
כונסו כן וא"כ אדרבא עוד מוכח מהרשב"א כהסח"ס דל"כ
לכ"פ בעינן מפיו ואק"ר) ולכאורה מדוע לא סק מוכחים
ל"ז דפריך פל הא דיקדש דפדל"ס והרי ל"ה בעידנא. אולס
שם בל"ה הרי הקסה משכ"ס בפסח וכו' בודאי ל"ה
בעידנא כמו שהקשו חו"ס שם ועכ"ל דשם בעל הסימנא
הוא רבא וגרוא משנת קל"ב פ"ב דלית לי' דכ"ע בעידנא
וגם רב אשי דמיירי שם בזנחיס אף דהוא ס"ל בשבט
דכ"ע בעידנא. יש לומר דלדבריו דרבא קאמר דיקדש עשה
היא ולד"י' בל"ה לק"מ ולזה סק הסח"ס רק ממלח :
אכן למדך הקושיא נראה. דהנה כבר הבאית מה שחידש
הגאון מלאסס בשם הגס"ל ס"ל דהכנה להמלוה הוא
מטובה יוסר מפפס המליה. אולס הדבר מבוחר כשיפור מזה
בש"ס יבמות דף ו' קאמר מה להיך שכן הכשר מלוה ופי'
הסו"ש דמיירי במחמר ואפי"ס אינו דוחה משום דהוה רק
הכשר מלוה דבזה אינו מקיים עוד המלוה. ולדבריהם נלמדך
לפרוש גם בנבין בהמ"ק דקאמר ש"ס שם שכן הכשר
מלוה ג"כ בזה דבבין ביהמ"ק אינה מלוה בעלם רק הכשר
מלוה דבקרס כח"ב וש"ז לי מקדש ושכנתי במוכס דהבבין
הוא הכנה להשראס שהכנה שח"כ והו"ל רק הכשר מלוה
וכ"כ האלשך בפירושו פ"ט ב' ויקסל באורך דבבין בהמ"ק
הוא רק הכנה למלוה וחידוש שלא הביא דברי ש"ס ס"ל
שמפורש כדבריו. ועכ"פ מבוחר מדברי ש"ס בזה דהכנה
למלוה ערכה קטן מערך המלוה בעלמה :

ואולם אין הדבר מוסכם ותל"ת מלאמי שהדבר סלוי
בפלוגתא דרב ור' יוחנן בחולין דף ל"א בנהר
שנאנסה וטבלה אחר רב סבורס לבימה ור"י אחר דאף
לבימה טמאה וכ' שם סר"ן במירושיו בשם הרמב"ן דאין
זה סלוי בפלוגתא אי מי'ס לריכות כוונס ורק דהמה פליגי
בזה דבאמח כטיבילס אינה מלוה בעלם ורק הכשר מלוה
וסובר רב דקילי ממלוה ור"י סבר דחמירי ממלוה יעו"ש.
הנה מרגליות טובה מלאנו סה דבזה פליגי רב ור"י ולשימא
רב הכנה למלוה קיל ממלוה ולשיטת ר"י חמירי ממלוה
והגאונים מפילץ ומלאסס לא ראו בזה דברי גדול הקדמונים
הרמב"ן ז"ל. והנה לפ"ז נחקורה נא בגוף הדבר דמבוחר
בש"ס בל"ה ח' ובשבת קכ"ב דכ"מ דפסה דוחס לי' כע"י
בעידנא והרי לכאורה אס נאמר דהכנה למלוה עדיפא ממלוה
בעלמה וא"כ אף שאינו בעידנא מ"מ עכ"פ בזה נעשים
הכנה להמלוה ומסרואי שדחתם להלי' דברי הסכנה מטובה
יוסר מהמלוה. אכן נראה מפ"מ דמבוחר בכתובות ל"א פ"א
הסס ח"א להנחה בלא פקירה סכא! אפשר לאכילס בלא
סגבסה ופירשו ספוי שם דהסס הו"ל וא"ל להנחה בלא
פקירה אי"כ מסחיל האיסור משפס הפקירה ואס לא
הי' באפשר לאכילס בלא סגבסה סי' נחשבת ג"כ סגבסה
ספולס

בנאח אליו מבבל ושמואל דיבר עם המלמדים מא"י ומעמם יבואר דברי הש"ס הנ"ל הא לן והא לכו והיינו דר"י דיבר עם המלמדים מבבל ולשיטתיו דבני בבל דפיכרים כרב מרז דתלמודא דבבלי דהכנה קיל מחזיק ולכ"י אמר רח"ס בוארו ויעסוק בתורה, ושמואל שדיבר עם המלמדים מא"י ולשיטתיו הכנה חמירא יותר ומשום סובר ישא אשט ואח"כ ילמוד תורה ויבין דעות הלימוד שהוא לשמור ולעשות אפשר גם אח"כ וגשאר רק חלק העיון שהוא רק מטה במש"ל ולא הכנה ומל"ה זו שפיר נדחת מפני פשט דנשואין דרק הכנה היא, ורבי יוחנן אשר לכ"י בבל דס"ל דמל"ה קילא מהכנה ולזה אמר להו רח"ס בוארו ויעסוק בתורה והיינו דלא יוכל לעסוק ועסק דהוא מל"ה חמירא מנשואין דהוא רק הכנה ומבואר ש"ס דקידושין הנ"ל:

והנה סחולוק בין שיעמי' דשמואל לשיטתו' דר"י הוא דלשיטת שמואל פכ"פ מקיים מל"ה פ"ו ונס לימוד המורה בדרך הפשוט לשמור ולעשות וחלק העיון ג"כ לפרקים בעת הפנאי ולא פליך המל"ה לנמור, ואולם לש"י דר"י כבר כתב סר"ש בקידושין שם שאין קצנה לאותו לימוד יפ"ש משום דבאמת אין קץ לחכמת המורה הארוכה מארץ מדי וא"כ נחלא דמי שזכרו ס' ברוחב לב להפני ולשכיל בתורה ס' אינו יכול בשום פנים לקיים מל"ה פ"ו וכמו שאמר בן פזאי נפשי חשק בתורה, וגם ילמוד כל ימי בהרפור וכת"ש ספוס' בקידושין שם, ונס כבר כתבתי דהדבר פלוי במחלוקת רב ור"י אי הכנה חמירא מנ"ה המל"ה או קולא, ואולם יש להביא רא' דהכנה חמירא ממל"ה חסא דק"ל גבי ז"ת דבני' סוי' לשמה ואפ"כ הקשירס פוסק סרמב"ם דל"כ לשמה כמבואר בסו"פ א"ת ס' י"א וסרי הקשירס היא המל"ה בעמלה וסמ"י הוא רק סכנה להמל"ה ומ"מ בהסוי' בעי' לשמה ולא בהקשירס ופ"כ דהסכנה עדיפא מהמל"ה, וגם חמ"י סרמ"ג הנ"ל אמר דא"י וזכ"ס ב"ר עוד יותר דכ"י מר' דפך רינא דבני' סוי' לשמה הוא שמואל במנחות מ"ב ושמואל סרי ס"ל כלי קופשא מייבין בלי"ת וא"כ אם הוא מונח מנא בודאי דהקשירס היא המל"ה בפל"ס ואפ"כ רק הסוי' בעי' לשמה ולא בהקשירס וע"כ דהסכנה גדולה מהמל"ה פכ"ד ודפחית, ולפכ"ד נראה עוד יותר דכ"י באמת פליגי בזה אמוראי אי מל"כ בכל המורה ואף למד לדרך כונס מ"מ מסופק סרמ"ג בא"ת ס' ס' אי הוא מסיח או מדרבנן וא"כ פיקר קיום המל"ה איז שום כונס והכנת המל"ה לריכס כונס לשמה ומוס מוכח כדברי הגאון מפליץ ס"ל דהכנה למל"ה חסונה יותר מנ"ה המל"ה, וא"כ ממל"ה ל"ת נשמע דסלכס כשמואל דאמר נושא אשט ואח"כ ילמוד תורה וא"כ טוב יוכל לבא ל"י קיום כל המל"ה אחת מהנה לא נפדרס וגם לא יפסך להיות בהרפור כל ימיו וילמוד בהרפור וסו ור"תס א"סו וזכרס את כל מל"ה ס' כו' ולא פתורו אחרי לבכס וכדברינו ס"ל בדרך סרמ"ג, ובוס נבוא ג"כ לכלל ישוב למנכס שמבואר בש"ס דאין פורס סודרל פל רישא רק מ"מ שנשא אשט והיינו דכשנשא אשט הסיקר הוא מנח מס שנלמד ממל"ה ל"ת וא"כ בוס שנשא אשט ומכניס ראשו בפול הפרגסס שלא יוכל לפסוק בעיון הוא מכסס הדבר בעל"ס שוס נלמד ממל"ה ל"ת ווס רק מ"מ שהוא בכלל חיוב לעסוק בתורה, אכן מי שאינו מ"מ שהוא רק לומד ווס יוכל לקיים גם אחרי שנשואין אינו ל"ך לכסוס ראשו וכדברינו ס"ל באת ד' ומבואר ס"ל מלמא בעמלה ביוס"י וד"ק:

(ו) **והחזור** למקרא קודש ס"ל בלי"ת, ונס דברנו יכנו רק בביאור הקרא לשיטתו' דשמואל ופד"ן נשאר לנו לבאר סאיך יתפרס במקרא בש"י דר"י, וסרמ"ס לבאר גם עפ"י שיטתו בדרך אגדה, ונבאר ג"כ דברי סר"ש בקידושין סא לן וסא לסו, ונראס, דהנס בנ"ה דברי ר"י שאלר

בתל"ה הא"סור יו"ש בה"י, סרי דהכנה להרבר נחשבת הלך מהדבר רק אם איז להרבר בלי ההמלה אכן אם אין ההמלה נלכת להרבר אף שהוא פושט כעת ההמלה מ"מ אינה נחשבת לחלק מהדבר, ומעמס נכון הדבר דשם בבליה מ' ושנה קל"כ דמבואר ס"ך דבפידנא שם סהכנה כו' אינה נלכת להמל"ה אף שכעת נלכת היא לקיום המל"ה מ"מ אין הדבר חמיר ולפולס המל"ה נעשית בלי הכנה ווס אף שכעת במקרה איז בלא זס מ"מ אין סהכנה נחשבת להמל"ה ומס"ה אינו דוחס ככ"ג, אהנס במקום שנאמת ב"ס מקום איז להמל"ה שפפשה בלי הכנה ווס אז שפיר סהכנה חסונה חלק מהמל"ה ואדרבא, לשיטת רבי יוחנן חמיר מנ"ס המל"ה, ובוס יש לפלפל בדברי סרמ"ג פכ"פ דניח שם מה שכתב בשם כסס הרנכ"ר בפניו מכשירי מל"ה וא"כ בלפדס אי הוס בעידנא יפ"ש, ולדברנו ס"ל פלוי בוס אם בכל אופן נלכת סהכנס להמל"ה וכדברי סמ"י ס"ל ווס דבר ש"ס להאריך בו הרבה:

ומענה פפ"ו בנך דירושלמי ס"ל סנה בוס אף אם נאמר דקיום המל"ה הוא רק בהנחת מפ"ו מ"מ כיון שפכ"פ איז בשום מקום לבא להנחת מפ"ו בלא הנחת גרון מקודס וא"כ הכנה זו היא נלכת חמיר להמל"ה וחמירי ממל"ה פלמ"ה לשיטתו' דר"י וא"כ הירושלמי דאזיל בשיטת רבי יוחנן שפיר הקשס לשיטתו' דניחא פל"ת דנס הכנת גרון בעמלה כדאי לדחות סל"ת, ומעמס כ"ז בשיטתו' דסירושלמי, אכן הש"ס ד"ן דסובר ביבמות דף ו' ס"ל דהכשר מל"ה ק"ל ממל"ה פלמ"ה והיינו משום דסובר כשיטתו' דרב בחולין ל"א ס"ל וא"כ לפ"ו שפיר ל"ש בה"ג פשה דוחס ל"ת באכילת קדש"ס וכקושית סחמ"ס דל"ה בעידנא ומיושב קושיות סחמ"ס וקושיות סהאג"א ס"ל, ובוס ית"שכ שיעת סרמב"ם ז"ל בפ"א חס' מקואות שפסק כרב בנך דנדה שנאנסה וסבלה וסרמב"א ז"ל כתב דסלכס כר"י דרב ור"י סלכס כר"י יוחנן וכ"כ סהאג"א בחולין שם, ופ"ין ככ"י יו"ד סוף ס' ק"ת פלפל הרבה בביאור טעמו של סרמב"ם ז"ל דפסק כרב, ובדברנו ס"ל מיושב שפיר דכיון דש"ס ד"ן קאמר ביבמות דף ו' שך הכשר מל"ה ומבואר דסובר דהכשר מל"ה ק"ל ממל"ה פלמ"ה כשיטת רב משו"ה פסק סרמב"ם ז"ל כסחמ"א דתלמודא ד"ן וסלכס כרב וד"ק:

והן מעמס נחקורס נא בנך דתלמוד תורה וגשואי אשט איז מ"סס עדיף, סנה תלמוד תורה הוא מל"ה בעמלס ומל"ה נשואי אשט כבר ספלה סמ"ת מל"ה א' דוס רק הכשר מל"ה ופיקר המל"ה ס"ה לו כניס וסביאה וסנשואין סנה רק הכשר מל"ה וס' בוס קושית סח"ס דניסין מ"א יפ"ש, וא"כ נחלא דלשיטת תלמודא ד"ן דמל"ה נופס עדיפא מהכשר א"כ במקום ממל"ה תלמוד תורה וגשואי אשט מנגדים ז"ל מוסרואי שילמוד תורה ולא ישא אשט כיון שס"ת מל"ה פלמ"ה וגשואין סנה למל"ה וסכנה קילא ממל"ה פלמ"ה, אכן לשיטת סירושלמי דסכנה חמירא שפיר יש לומר דישא אשט ואח"כ ילמוד תורה דסכנה חמירא, ואף דכפנתי לפ"ל בשם סרמב"א דמל"ה מ"מ היא מל"ה בפל"ס וגם סכנס וא"כ לכ"פ חמירא ממל"ה פלמ"ה, אכן סדבר נכון, דכבר כתבתי בשם אחי חו"ר הגאון ז"ל דלתמוד תורה יוכל אף אחר כנשואין ורק סחלק הפיוני סמסק בתורה זס אין באפשרי אחר כנשואין, ונס הדבר ברור דסא דקאמר הש"ס תלמוד פכ"א ל"י מל"ה הוא רק סלימוד המעמס אשר יפשונו בוס יש מל"ה פלמ"ה וגם סכנס, אכן סחלק הפיוני דהוא סיינפס וספולסל בדברי תורה וס איז להביא ל"י מעמס ורק דהוא מל"ה בעמלה ספ"ין וסמסק בדברי תורה ווס ברור, וא"כ כיון שסלימוד אפשר גם אח"כ ורק ספ"ין איז וא"כ בוס ליכא שום סכנס רק מל"ה וא"כ שפיר לש"י דר"י וסירושלמי מל"ה פ"ו עדיפא דהוא סכנס להמל"ה, ונס ככ"ג סח"ס' שם בקידושין ונכמה מקומות דרבי יוחנן דיבר עם סהמלמדיס

שׁוֹת רַחִים נִזְלָה וַיִּסְמָךְ בְּמִסְכּוֹ יֵשׁ לֹמֵד דִּלְשִׁי חוֹלֵל.
דִּסְנֵה נִיף כִּדְבָר אִי נִשָּׂא אֵשׁ אֵלֶּךְ שְׁמִיכְטֵל פִּי מִלִּמּוֹד
הַחוּרֵה יֵשׁ לֹמֵד דִּלְשִׁי בְּמַחְלֻקֶת רִיז וְרִיז בְּקִדּוּשֵׁן מִיָּא
וְצִיָּק יִיז דִּרִיז סִינֵר מַעֲשֶׂה גְדוֹל וְרִיז סִינֵר דִּלְמִיד
גְּדוֹל. וַמַּעֲשֶׂה בְּכָאן הַנְּשׂוֹאִין הוּא מַעֲשֶׂה וְהַמְלִיחַ הוּא לִימּוֹד
וְלִשְׁטֵט רִיז דִּלְמִיחַ גְּדוֹל מְכַרְאִי שִׁלְמוֹד תּוֹרֵה וְאִחִיכ
יִשָּׂא אֵשׁ. וְלִרִיז דְּסוֹכֵר מַעֲשֶׂה גְדוֹל יִשָּׂא אֵשׁ וְאִחִיכ
יִלְמוֹד תּוֹרֵה דִּמַּעֲשֶׂה גְדוֹל. וְלִפִּיז סֵנֶה בִּשְׁמֵי בִּיץ יִיז קֶאֱמֵר
בֵּם רִי יוֹמָן קִיִּים לִמְרִינֵן לִימֵד לֹא אֲמִרִין וּפִלְשִׁי דִּרִי
סוֹכֵר. לִימּוֹד גְּדוֹל מַמַּעֲשֶׂה וְאִיכ רִבִּי יוֹמָן לִשְׁטֵטוֹ שְׁפִיר
פִּסְנֵר רַחִים נִזְלָה וַיִּסְמָךְ בְּמִסְכּוֹ דִּלְשִׁיכּוֹ לִימּוֹד יוֹמֵר
גְּדוֹל מַמַּעֲשֶׂה. אֲחִיכ לִפִּיז יֵשׁ לֹמֵד דְּכֵר מַדֵּשׁ דִּזֵּה רֵק
מִי שְׁלֹמֹד בְּחִבּוּרֵה פֶס אֲחִירִים אֲחִיכ מִי שְׁלֹא סִינֵה לְכָל
פֶּס וְרֵק לֹמֵד בְּפִלְמוֹ בְּפִיר יִשָּׂא אֵשׁ. דְּכֵרִי בִּשְׁמֵי פֶס
בְּרִיךְ אֲרִי. דִּאֲמֵר לִימֵד לִיָּא מְכַא דִּלְמִיחַ גְּדוֹל שְׁמִיכִי
לִיָּד אֲמַעֲשֶׂה וּמוֹכֵה דִּמַּעֲשֶׂה גְדוֹל וּמַשְׁנִי הֵא לִמְיַנֵּר הֵא
לִאֲנִמּוֹרִי וְיִפּוֹשׁ דִּרִיזִי דֵאֵם לִמֵּד בְּפִלְמוֹ שְׁפִיר מַעֲשֶׂה גְדוֹל.
אֲכֵן אֵם מִלְמֵד לִאֲחִירִים זֶה גְדוֹל מַמַּעֲשֶׂה. נִמְלֵא לִפִּיז לִשְׁטֵטִי
דִּנִּי הֵא דִּלְמִיחַ גְּדוֹל הוּא כְּשִׁלְמוֹד פֶּס אֲחִירִים וְהֵא דִּמַּעֲשֶׂה
גְּדוֹל כְּשִׁלְמוֹד בְּפִלְמוֹ. וְאִיכ מִי שְׁלֹמֹד בְּפִלְמוֹ שְׁפִיר לִרִיךְ
לִיָּשָׂא אֵשׁ. וְרֵק מִי שְׁמִלְמֵד לִאֲחִירִים בֵּם אֲמֵר רִי רַחִים
נִזְלָה וַיִּסְמָךְ בְּמִסְכּוֹ. וַמַּעֲשֶׂה זֶה וְסִפּוּרֵה דְּכֵרִי בִּשְׁמֵי
הֵא לֵן הִיִּינוּ אֵם אֲנִי לֹמְדִים רֵק לִפְלִמְנוֹ בֵּם לִרִיךְ לִיָּשָׂא אֵשׁ
וְאִיכ יִלְמוֹד תּוֹרֵה דִּמַּעֲשֶׂה מִדִּפְאָ. וְהֵא לִסֵּו הִיִּינוּ כְּמוֹ
שְׁמִרֵאֵם. בִּלְאֲכַפֵּי פֶל הַמְלִמִּידִים וְאִמֵּר לֵהוּ אֵם לֹמֵד פֶּס
בֵּם הַמְלִמִּידִים דְּהוּא לִאֲנִמּוֹרִי שׁוֹב בֵּם לִימּוֹד גְּדוֹל וּבֵם
יִלְמוֹד תּוֹרֵה כְּשִׁיטֵס דְּבִי יוֹמָן דִּרַחִים נִזְלָה וַיִּסְמָךְ בְּמִסְכּוֹ
וּכְשִׁיטֵטִי בִּיץ פֶּס. וּמִבּוֹאֵר דְּכֵרִי בִּשְׁמֵי הֵנִיָּל :

וְאִלֵּים בְּהִיזֵם כֵּן נִמְלֵא דִּלְמִיחַ תּוֹרֵה לִאֲחִירִים לֹא יִשָּׂא
אֵשׁ דִּלְחִימֵה יוֹפְטֵר מִזֵּה מִלִּאֲנִמּוֹרִי וְאִיכ יוֹפְטֵר
לֹו מִלֵּוֹס אֲחִיכ. אֲכֵן נִרְאֵה דְּכֵרִי קִיָּל הַמְלִיחַ לִבְנֵי חֲבֵרוֹ
תּוֹרֵה כִּלְיוֹ יִלְדוּ וְאִיכ בֵּם שְׁמִלְמֵד תּוֹרֵה לִאֲחִירִים מְקִיִּים
גִּיכ מִלֵּוֹס פִּיז דְּסוֹה כִּלְיוֹ יִלְדוּ. וּכְשִׁיטֵס דְּכֵרִי נִרְאֵה.
דִּכְנֵה הַחִיטִּין כְּכַז בְּמִלֵּוֹס פִּיז בְּפִסֵּם הַמִּלֵּוֹס דִּשְׁפִיטֵס רִאֵם
בְּקִיִּים הַפּוֹלֵם כְּמוֹ שְׁנִאֲמֵר לֹא מִסֵּו נִרְאֵה לִשְׁכַּח יִרֵה
וּבִשְׁכַּח מַעֲקִיפִין כֹּל הַמִּלֵּוֹס שְׁנִימֵו לְבִנֵי אֲדֵם וְלֹא לְמִלְאֲכִי
הַכֵּרֶת יוֹפִטֵס. וְאִיכ סִרִּי כְּכַז רִיזִי בְּחִוּשׁ דִּלְא נִכְרֵא הַפּוֹלֵם
אֲלֵא בְּשִׁנִּיל הַחוּרֵה שְׁנִקְרֵאֵם רִאִשִּׁים וּכְמִבּוֹאֵר גִּיכ בְּשִׁכַּח
דָּךְ מִיָּח יוֹם הַשָּׁמַיִם שְׁכּוֹכֹת זֶה נִכְרֵא הַפּוֹלֵם. וְאִיכ כִּיִּין
בְּכֹל כְּכִלִּית דִּרִיחֵם הַפּוֹלֵם הִיא הַחוּרֵה אִיכ מִי שְׁלֹמֹד פֶּס
לִאֲחִירִים תּוֹרֵה סוֹה כִּלְיוֹ יִלְדוּ דְּכִזֵּה נִשְׁלֵם רִזֵּן הַחוּרֵה בְּכּוֹנֵם
הַכִּרִיחֵה :

וְהִנֵּה עוֹד יֵשׁ לְהַפִּיר דְּכֵרִי כְּכַז הַפּוֹס דִּמַּעֲשֶׂה נִשָּׂא
אֵשׁ וְאִיכ לֹמֵד תּוֹרֵה בְּכֵרִי שִׁלְמוֹד בִּלְא הַכּוֹסֵר
וּכְמִיָּס הַשָּׁמַיִם בְּמַחְוֹת קִי יִלְמוֹד תּוֹרֵה בְּכִסְרֵה נִשָּׂא אֵשׁ
וְאִיכ לֹמֵד תּוֹרֵה. וְאִיכ אֵיךְ נוֹכֵל לְסַפּוֹר הַמְלִיחַ לִאֲחִירִים
מִנֵּה אִי אֵשׁ כִּרִי יִיז בְּכִסְרֵה. וְאִלֵּם נִרְאֵה דִּסְנֵה כְּכֵר
אֲמֵרוֹ חוֹלֵל הַחוּרֵה אֵם הַרְבִּים אֵין מְכַא בֵּא פֶל יִדוּ וּכְמִלְאָה
לִפִּיז דְּמִי שְׁלֹמֹד פֶּס אֲחִירִים וּפּוֹכֵס הַרְבִּים אִיכ אֵין לֹו
גַּם לְסַפּוֹר הַכּוֹסֵר כִּי אֵין מְכַא בֵּא פֶל יִדוּ וְאִיכ שְׁפִיר
אִיז לִיָּשָׂא אֵשׁ כִּיִּין דִּרִיזִי שְׁמִלְמֵד לִאֲחִירִים כְּשִׁלֵּם כּוֹנֵם
הַכִּרִיחֵה בְּמִלֵּוֹס פִּיז. אֲכֵן לְכִאֲוֹרֵה יֵשׁ לְהַפִּיר דְּכֵרִי כִּיִּין
שְׁאִינוּ מְקִיִּים מִיָּס דִּפִּיז בְּפִסְטִיּוֹמֵה וְרֵק שְׁאִינוּ אֲחִירִים דִּפִּיקֵר
הַמִּלֵּוֹס הִיא רֵק סִיבֵה לְפִסְכִּלִּית וּכִיִּין שְׁמִלְמֵד לִאֲחִירִים וּכְשִׁלֵּם
פֶּל יִדוּ הַפִּסְכִּלִּית שׁוֹב מְקִיִּים הַמִּלֵּוֹה. סִרִּי מִכִּיל זֶה וְסִיכֵן
מִנִּיזֵה מִלֵּוֹס כִּלְיוֹ שְׁאִינֵם מִלֵּוֹס בְּפִלֵּם דִּלְמֵאֵה הִיא בְּפִלְמֵה
מִלֵּוֹס וּמִמִּילֵּא אִינוּ מְקִיִּים הַמִּלֵּוֹס בֵּם שְׁמִרְבִּין תּוֹרֵה. אֲכֵן
פִּלְיוֹ כִּיִּוֵּל בֵּם בְּמִלֵּוֹס לִיָּתִית שְׁפִידֵה תּוֹרֵה וְרִאִימֵם אֲחִינוּ
וּכְכֵרֵם כִּיִּי כִרִי דִּישׁ לֵנוּ מִלֵּוֹס כִּזֵּו שְׁאִינֵה מְכִלִּיתִיחַ בְּפִלֵּם
וְרֵק סִיבֵה וּמִבּוֹאֵר לֵבֵא פֶל יִדֵּס לְמִלֵּוֹס אֲחִירִים וְאֵם כֵּן גַּם

בְּמִלֵּוֹס פִּיז יֵשׁ לֹמֵד כֵּן. וַמַּעֲשֶׂה יוֹפְטֵר הַקֶּרֶא וְרִאִימֵם
אֲחִינוּ וּכְכֵרֵם אֵם כֹּל כִּי דִמֵּה הַמִּלֵּוֹס כְּשִׁמְעֵה לֵנוּ דְּוֹכֵל
לְקִיִּים כֹּל הַמִּלֵּוֹס וּגַם מִלֵּוֹס פִּיז אֵיךְ שְׁלֹמֹד וְאִינוּ נִשָּׂא
אֵשׁ אֵם הוּא מְרִבִּין תּוֹרֵה זֶהוּ בְּפִלְמֵה מִלֵּוֹס פִּיז. וּגַם וְלֹא
הַסּוֹרוֹ אֲחִירִי. לְבִכְכֵּם כִּיִּי דִיָּה בְּכָלֵל מִזְכֵּה הַרְבִּים דִּלְחִין
מְכַא בֵּא פֶל יִדוּ. וּמִבּוֹאֵר הַקֶּרֶא הִכִּיל גַּם פִּפִּי שְׁפִיר
דְּרִיז וְדוֹק בֵּם וּמִלְאִמִּי בִּאֲכַפֵּם לִיִּין דְּרוֹשׁ מִי כְּשֵׁם אֲבִיז
הַנוֹכְבִּי דְּכֵרִי דְּכִזֵּה שְׁלֹמֹד לְמִלְמִידִים מְקִיִּים פִּיז וְעִירֵשׁ
בֵּם הֵא דְּבֵן פִּזִּי יוֹפִטֵס וְשְׁמִחִי מֵאֵד :

וְכִזֵּה מִלְאֵנוּ טוֹב פֶּסֶס דְּכֵרִי שְׁמִיכְטֵל לֹא הַכִּנְפִי בִּפֶּל
דְּחוֹל קִבְעוֹ בְּמַשְׁנֵה כֵּן יִיחַ לְמוֹסֵה מְדוּפֵה מִלֵּוֹס
זֶה כְּשִׁמְחִית מְכַל מִלֵּוֹס שְׁכִסְטֵרֵס דִּסְחִיבֵם מִמְחִיל מְכֵן יִיחַ.
וְאֲחִינֵם הַמְפּוֹרֵשִׁים כְּכַז פֶּס טַעֲמִים פִּפִּי הַפּוֹרֵשִׁים וְכֹל זֶה
אִינוּ מוֹכֵן דִּהֲאֵיךְ אֲפִשֵׁר בְּשִׁנִּיל דִּרִיחֵה כִּלְיוֹ לְסַפּוֹר מְחִיבֵם
מִלֵּוֹס פֶּס יִיחַ וּבּוֹדֵאִי דְּחוֹלֵל כִּיִּי לִסֵּם פֶּסֶס דְּכֵרִי פִּפִּי
הַלֵּכֵה וּסְמִיכֵה דְּכֵרִי פֶל דִּרִיחֵה הִלְיוֹ אֲבֵל אֵין זֶס פִּיקֵר
הַפֶּסֶס. וְרִאִימִי לְהַמְלִיחַ מְחֻקֵּק בִּאֲשִׁיפֵה סִיִּי אִי כְּכַז בְּפִסֵּם
הַכֵּרֶת מִסֵּו דִּמְבּוֹאֵר בִּיָּדִי רִמִּי לְסִלְכֵה לֹמֵד תּוֹרֵה וְאִיכ
נִשָּׂא אֵשׁ וְאִיכ כִּיִּין שְׁכַנֵּם פִּיז הַמְחִיל גְּמִרֵא מְשׁוֹרֵה נִשָּׂא
בִּיָּת. וְדְכִרִי מְחֻסִּים פִּדִּין דְּמִדּוּפֵה דּוֹקֵא בִּיָּת וְלֹא קוֹדֵם
אִז אֲחִיכ וּמְדוּפֵה הַשִּׁפּוֹר דּוֹקֵא בִּיָּת. אֲכֵן דְּכִרְכֵנוּ סִיכִל
נִרְאֵה לְכֵאֵר דְּכִרְכֵנוּ פֶּל הַפִּסְכִּיל הִכִּיל דִּסְנֵה כְּכֵר כְּכַבֵּו
דִּסְדְּכֵר מִלְיוֹ בֵּם אִי לִימּוֹד גְּדוֹל אִז מַעֲשֶׂה גְדוֹל דֵאֵם
מַעֲשֶׂה גְדוֹל אִיכ יִשָּׂא אֵשׁ וְאִיכ יִלְמוֹד תּוֹרֵה וְאֵם פִּלְמִיחַ
גְּדוֹל יִלְמוֹד תּוֹרֵה וְאִיכ יִשָּׂא אֵשׁ וְהֵנֵה הַשָּׁמַיִם בִּיץ פֶּס
קֶאֱמֵר הֵא לְמִינֵר וְהֵא לִאֲנִמּוֹרִי וּסְבִיחוֹ מוֹסֵ' בְּקִידּוּשֵׁן דָּךְ
מִי כְּשֵׁם יֵשׁ מְפּוֹרֵשִׁים דֵאֵם שְׁלֹא לִמֵּד פִּדִּין וְכֵאֵל לִשְׁאֵל
אֵם יִלְמוֹד אִז יַעֲשׂוֹק בְּמַעֲשֶׂה אֲחִירִים לוֹ לִמּוֹד מִמְחֵל לִפִּי
שְׁאֵין פֶּס הַלְחִין חִפִּיד אֲבֵל מִי שְׁלֵמֵד כְּכֵר מַמַּעֲשֶׂה טוֹב
יוֹמֵר מִלִּימּוֹד זְעִירֵס. וַמַּעֲשֶׂה לִפִּיז הֵנֵם הַפּוֹס כִּי כְּכַפּוֹכֵה
דָּךְ גִּיָּיִח בִּהֵא דְּבֵן פִּסֵּר לְמַעֲשֶׂה לֹא שִׁירֵד פֶּסֶס לִחִיו
אֲלֵא לְנִלְגֵל עִמּוֹ וּפִיקֵר לִימּוֹד אֲחִירִי יִיחַ סוֹה דֵאֵו יוֹרֵד
לִחִיו כְּמַפּוֹרֵשׁ בְּכַפּוֹכֵה פֶּס. וַמַּעֲשֶׂה כִּיִּין שְׁפִיקֵר לִימּוֹד
מִמְחִיל מַעֲשֶׂה יִיחַ אִיכ כְּכֵר אֲמֵרוֹ חוֹלֵל כֹּל מִי שְׁאִינוּ רִוֵּאֵם
פִּימִין יִפֵּס בְּמַשְׁנֵהוּ מִדִּ מַעֲשֶׂה שִׁיטֵס טוֹב אִינוּ רִוֵּאֵם. וּמִסִּיָּס נִפְסוּ
חוֹלֵל זֶמֶן סִי שִׁיטֵס לְמַקְרֵא וּלְמַעֲשֶׂה וּגְמִרֵא וּכְמִיָּס רִיזִי
בִּאֲכּוֹס פִּיָּס פֶּס. וְאִיכ פֶּל הִיּוֹפֵס בְּשִׁנֵּם יִיחַ פִּדִּין לֹא רִאֵם
פִּימִין יִפֵּס וְאִיכ קוֹדֵם שְׁלֵמֵד תּוֹרֵה לִרִיךְ לִלְמוֹד מִמְחֵל וְלֹא
לְפִסְוֹק בְּמַעֲשֶׂה הַמִּלֵּוֹס אֲכֵן בְּכִינֵיו לִשְׁכַּח יִיחַ אִיכ מִמִּיָּס
אֵם רִאֵם פִּימִין יִפֵּס אִיכ כְּכֵר לִמֵּד וְשׁוֹב מַמַּעֲשֶׂה טוֹב יוֹמֵר
וְאֵם אִינוּ רִוֵּאֵם פִּימִין יִפֵּס אִיכ שׁוֹב לֹא יִרְאֵה עוֹד וְאִיכ
מִסִּיָּס יִיחַ אֵם יִאֲמֵר עוֹד וְלִזֵּה גְבִילוֹ חוֹלֵל הוֹמֵן כֵּן יִיחַ
לְמוֹסֵה דֵאֵו כְּכֵר לִמֵּד סִי שִׁיטֵס וּמִמִּיָּס אִז מַעֲשֶׂה טוֹב יוֹפֵר
וְלֵכֵן יִשָּׂא אֵשׁ וְאִלְחִימִיד מִכֵּאן שִׁיטֵס הַרְבִּים זֶל וְהַסִּיָּס
בְּפִסְטִי מִלִּיָּשׁוֹת שְׁפִירֵשׁ הֵא דְּבֵן יִיחַ לְמוֹסֵה הִיִּינוּ אֲחִירִי יִיז
וּמִפִּלֵּת יִיחַ דֵאֵו כְּשִׁלְמִי מַעֲשֶׂה שִׁיטֵס לִימּוֹד עֵיין סִימַכֵּה בֵּם :
(י) וְכִזֵּה בְּכֵךְ דְּכִיִּי יִיז אִי מַעֲשֶׂה גְדוֹל אִז פִּלְמוֹד
גְּדוֹל לִאֲכִינֵה פֶס מִכֵּ שְׁמִחִרֵתִי לְכֵאֵר בְּרִיךְ
אֲנִדֵּס דְּכֵרִי הַשָּׁמַיִם בְּנִיפִין דָּךְ וִיָּיִח מִלִּיָּח זֶה לֹא זֶה
כִּי בְּפִסֵּם שְׁמִיכֵר הַקִּבִּיִס לְיִשְׂרָאֵל סִסֵּר מַמְלִיכֻתָהּ וּפִרֵס הַמַּעֲרֵס
אֲמֵרוֹ מִלִּיָּשׁ לִפְנֵי הַקִּבִּיִס וְזֶה לִסֵּם לְיִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדִּימוּ לְפִיךְ
בְּפִיכִי נַעֲשֶׂה לְנַשְׁכֵּה אֲחֵר לֵטֵן לֹא זֶה לֵטֵן לְיִשְׂרָאֵל שְׁהַשְׁפִּילוּ
אֵם הַכּוֹסֵה וּהַגְבִּירוּ אֵם הַשֶּׁפֶל וּפִסְמִידוּ זֶלֵם בְּסִיכֵל פִּכִּיל
הַשָּׁמַיִם וְאִינוּ מוֹכֵן וְאִיז לְהַלְחִין בְּדִקְדּוּקִים וְאִלְחִימִיד לְכֵאֵר
דְּכֵרִי הַשָּׁמַיִם פִּפִּיָּה שְׁמִחִרֵתִי לְכֵאֵר דְּכֵרִי שְׁמִדֵּרֵס סִיכִיל
זְקִינִי הַגִּאֲוֵן בְּבִינִין אֲרִיחֵל בִּי פִּרּוּמֵם. בִּאֲוִסוֹ פִּרְקֵה שְׁהַקְדִּימוּ
נַעֲשֶׂה לְנַשְׁכֵּה אֲחֵר הַקִּבִּיִס לְמַעֲשֶׂה וּיִקְחוּ לִי פִּרּוּמֵם יוֹפִטֵס
וְאִינוּ מוֹכֵן. וּכְכֵרֵאֵם בֵּם דִּסְנֵה מִבּוֹאֵר בִּשְׁמֵי כֹל הַפּוֹסֵק
בְּחוּרֵה פּוֹלֵס כִּלְיוֹ הַקִּרְיֵב פּוֹלֵס. וּסִסֵּם לִפִּיז לִפִּיָּה דִּמְלִקֵּו
בִּשְׁמֵי אִי מִלְמוֹד גְּדוֹל אִז מַעֲשֶׂה גְדוֹל. וְאִיכ אֵם כִּאֲמֵר
דִּלְמִיחַ :

לי דברי התוס' ביבמות דף ע"ג ע"א ד"ה לימוד שבת
כיון דעיקר טהרה בהואה וכשרה בטבויי כ"ש בשאר
עבודות. ולהג"ר הרי באמת גם בפרה אנו רואים דההכשר
עדיף מהמצוה דעיקר המצוה דהיא הוואה כשרה בור ושאר
העבודות דהמה רק הכנה פסולים בור איכ מוכה גם מה
דההכשר עדיף כעיקר המצוה איכ גם בטבויי הוא כך
דההכשר פסול והמצוה העיקרית כשרה וצ"ע לע"פ דברי
התוס'. ועכ"פ בדרכם של הגאונים הג"ר יתייבשו דברי
המדרש שהביא הטור באורח סי' תקפ"א במוצאי יו"ט
עוסקים במצות סוכה ולולב ואין עושים עונות והטור
שם רוצה לפרש דבאמת אף שעושין אינם בכלל החשוב
כיון שעוסקין במצות סוכה ולולב ואולם הקשה למה באמת
יהי' עדיף הימים שבהם עושים הכנה למצוה מיום שמקימין
המצוה ולזה פירש שם באופן אחר. אכן המטה משה בה'
סוכה הביא שם בזה"ל שאותן ד' ימים נתן הקב"ה מתנה
לישראל שמוחל עונותיהן כל אותן ד' ימים ואין בתחיל
למנות עונותיהם אלא מיום ראשון יצ"ש. ויוקשה באמת
קושיט הטור' דלמה יהי' עדיף ההכנה למצוה כהכנה
בעצמה. אכן לדברי הגאונים הג"ר הדבר מובן דבאמת
ההכנה חשובה יותר מהמצוה בעצמה ומיושב דברי המדרש.
ועכ"פ הטור' נראה דפשיטא לי' בהיבין ודוק :

ובגוף הדבר תנה יש להביא רא' לדברי הגאון הג"ר
ממצות חט"ף דהכתיבה בעי ל"ע לשמה והקשירה
ל"ב לשמה למ"ד מצצ"כ. וכמו כן יש להביא רא' ממצות
מצה דקיי"ל בלע מצה יצא דא"צ כונה ומ"מ מבואר
בקרא ושמרתם את המצות ובעי שימור ומעשי האפי'
צריכה להיות לשם מצה דמצוה וע"כ דההכנה חשובה
יותר ויש לפרש בזה הקרא בתהלים קי"ט אתה ציית
פקודיך לשמור מאוד אהלי יכונו דרכי לשמור חקיך.
והיינו דמוכח ממצות מצה דאף דמצצ"כ מ"מ ההכנה
להמצוה צריכה כונה. ואיכ מזה שצוית פקודיך לשמור
מאוד היינו ושמרתם את המצות מוכח דהדרכים וההכנות
להמצוה צריכות כונה ולזה אחלי יכונו דרכי היינו הדרכים
להמצות יכונו לשמור חקיך שיהי' לשם מצוה והבן. אולם
הראי' במצה יש לדחות לשמ"ש הקדמונים בטעמא דהרמב"ם
דבמצה אצ"כ כשום דנהנה איכ בעת האפי' ל"כא הגאון
אולם הראי' תיחדק למ"ד בכה"ת מצצ"כ ואעפ"כ באפיית
המצה בעי כונה כמבואר בסתמים ל"ח ע"ב דאינו יוצא
בחלות תורה מה"ט וע"כ כנ"ל. ועוד הרבה יש להאריך
בכלל הזה ואקצר :

סי' ה'

כבוד יד"ג הרב הגאון החרף ובסי בכל חדר
תורה כשי"ת מו"ה ישכר שלמה טייכטאל
שליט"א ראב"ד בוסערמין יצ"ו בארץ הגר, ובעת
ב' פישטיאן טשעכין :

אחרשתה"ט כמשפס. מכשנו סיקר לנכון קבלתי וסגני
זוה לשוכנו :

א' מעב"ת הניח במכתבו אשר נשאל מהר"ג אהר"ק
נאנלש שליט"א על דברי רבינו סתמים ז"ל
במיו"ד סי' רפ"ב שכתב שם ליישב קושיט סמו"ו ביו"ד סי'
ר"ל על כל שכתבו סתום במנחות ל"ב כה"ל דאין מורידין
דאם סי' מורידין יו"ד ש"י כתוב בתורה פרשת וי"א ח"ט
למפלה וכח על"י בגליון פרש"ש שם. וממה סמו"ו דסי'
יוסל מחמת שלא כסדרן דפסול כמזוזה. וכתב סתמים
דלק"מ דכל ענין פסול שלא כסדרן הוא דפרש"ש המאזכר
בתורה שכתב קודם לתוקדמת אינא נחשש בקדושה ואם
כחב אח"כ המוקדמת פ"ו לא יקדש למפרע פרש"ש המאזכר
שכתב

דמלמוד גדול איכ לכאורס אין לורך כלל בננין המשכן
דעיקרו פבור הקרבת הקרבנות וזוה הרי יוכלו לעסוק
בתורה שולס וכו' ויהי' כאלו הקריבו כל הקרבנות ושלמוד
סי' גדול מתפשט. ואולם אם נאמר דמשפס גדול איכ שפר
דרך גדול בננין משכן ומקדש דמשפס גדול. והנה טף הדבר אי
משפס גדול או תלמיד גדול נראה דיש ללמוד מהא שהקדמו
ישראל נפשו לנשמת והראו זוה דאללס המשפס גדול וקודם
למלמוד דהוא בכלל ונשמת. ומעשה וזוה הכונה. באופן פרק
שהקדמו ישראל נפשו לנשמת והטור' וזוה דאללס משפס
גדול איכ יש לורך בהקרבת קרבנות אמר הקב"ה למשה
ויקח לי תרומה וטינו דהואיל וכן לריבין לבנות משכן
שיוכלו לקיים מצות הקרבנות במעשה ומבואר המדרש הג"ל.
ומהם נבוא לדברי הק"ס הג"ל. דהנה שמשתי מאבדך אחר
שמשפס מהחית הגאון הלריק בעל חסל יהושע ז"ל שאל
לבהר הקרא בתהלים ע"ג ואחשבה לדעת זל"ה עמל ה"א
בטיני עד אבא אל מקדשי א' אבינה לאחריהם עפ"מ דהקדש
בש"ס כתיב וזה הטורס לעולם ולמנחה ודעיקר כל העוסק
בתורה עולם כאלו הקריב פולה וכתיב ה"א העולם דמשפס
דאינו יולא בתורה ומשני כהן כזמן שביהמ"ק קיים או בעיני
דוקא ה"א העולם ובזמן שאין ביהמ"ק קיים או כל העוסק
בתורה כאלו הקריב פולה. וזה ה"א הכונה ואחשבה לדעת
זל"ה היינו הקרא דזאת בתורה דמוכח ממנו דעוסק בתורה
כאלו הקריב עמל ה"א בטיני קשה לו על הקרא דה"א
העולם עד אבא אל מקדשי א' אבינה לאחריהם דהחילוק
הוא בין זמן שביהמ"ק קיים או לא עכ"ד הנחמדים ודפ"ח
וכעין זה שמשתי זה כבר לפרש תל"ה ה' סתה זאת נפלאה
ה"א בטינינו. היינו דהש"ת אחר בתורתם זאת התורה לעולם
וע"ז נפלאה ה"א היינו הקרא דה"א העולם עכ"ד. והנה
לפי' נפלא דבזמן שאין ביהמ"ק קיים הם עוסקים בתורה
ה"א כעקריב בקרבנות וא"כ לכאורס אם נאמר דמלמוד
גדול מתפשט אין כהן שוט ריפוחא בתורבן ביהמ"ק דבזמן
ביהמ"ק מקריבין במעשה ובזמן החורבן יולאין ידי חובתם
במלמוד גדול מתפשט. ואולם נראה דהנה ישראל הקדמו
נפשו לנשמת והכונה כמש"ל להורות שאללס המשפס גדול
תלמוד וטור' זוה שמשפס גדול אללס ואין רלוים להסתפק
בלימוד גרידא ורק רלוים לקיים המצוה בפ"ע. ומעשה
לפי' יספרש דברי הש"ס הג"ל בלמוד שמשפס אחר הקב"ה
כפר המלפס וסרס העטרה וכיינו שמתרב המקדש ולא
יסי' לנו קרבנות ואולם נלמדך לללל בלימוד מורס העולם
כמבואר בקרא דזאת מורס העולם. אמרו מל"ס לפני
הקב"ה. זל"ה להם לישראל היינו שישראל יסמרו להסתפק
בזאת מורס העולם וכרי שלא יאמר הקב"ה דעל"י איכפס
לכו זוה הרי אדרבא יש לומר דמלמוד גדול. לזה אמרו
שהקדמו נפשו לנשמת והטור' זוה שמשפס המל"ה חביב
לכם יומר וכעת יסמרו להסתפק במלמוד. וע"ז כשיב לכם
הקב"ה ללל זהם ללל לישראל שמשפילו את כגבוה וכגביהו
את השפלה. והיינו דנאמס מעשה גדול ורק הואיל והמה
הגביהו את השפלה והשפילו את כגבוה מגיע גם לכם מל"ס
כנגד מל"ס לכחריב המקדש ככדי שילמרו ללל למלמוד
שזו קטן ממשפס ויגביהו השפלה ומבואר הק"ס הג"ל והבן.
והש"ת ישיב שפוטו כנראה שזוה וזוה לקיים המצוה בפועל
כאשר אמרו נפשו לנשמת :

ומאפס יותר חתיו הדושים בזה"ר.

נפתלי הירץ באמבאך ראב"ד הג"ר

בשולי המכתב

והנה במ"ש באות ו' בשם הגאון הצדיק מהר"ם מפ"ק
צ"ע דהכנה חשובה יותר וראי' ממגורה דעיקר
המצוה כשרה בור וההכנה פסולה בור. הנה בזה תמוהים